

RAZISKOVALNA NALOGA

UČNA POT PO BESNIŠKEM KRASU

Avtorice: Tina ADAMEK, Jerneja POTOČNIK NOVAK, Pia REPNIK,
Eva SLATNAR

Program: NARAVOVARSTVENI TEHNIK (SSI)

Mentorica: Mojca LOGAR, unvezitetnia diplomirana geografinja,
profesorica zgodovine

Strahinj, februar 2024

I KAZALO

Vsebina

I KAZALO	I
II KAZALO SLIK	III
III KAZALO TABEL	III
IV KAZALO GRAFOV	III
IV KAZALO PRILOG	IV
Povzetek.....	V
Abstract	V
1 UVOD	1
2 TEORETIČNI UVOD	2
2.1. SPODNJA BESNICA	2
2.2. ZGORNJA BESNICA.....	2
2.3. BESNIŠKE VOŠČENKE.....	4
2.4. VRH ROVNIK	4
2.5. KOPARJENJE.....	4
2.6. SLAP ŠUM.....	5
2.7 JAKOBOVA POT	6
7.8 ALPAKE	6
3 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA IN HIPOTEZE	8
3.1 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA.....	8
3.2 HIPOTEZE	8
4 PROGRAM ZA TURISTE.....	9
4.1 CILJNE SKUPINE	11
5 FINANČNI NAČRT	12
6 METODE DE LA	12
6.1 OPIS VZORCA RAZISKAVE	12
6.2 OPIS MERSKEGA INSTRUMENTA.....	13
7 REZULTATI IN INTERPRETACIJA.....	14
7.1 REZULTATI ANKETE.....	14
7.2 INTERVJU	18
7.2.1 Intervju z lastnikom gostilne Pr'Jazbec	18

7.2.2 Intervju s članom turističnega društva Janezom Fabjanom ter predsednico Živo Slavec.....	20
7.2.3 ZAKLJUČEK INTERVJUJA.....	22
7.3 EKSPERIMENT.....	23
8 SKLEP.....	24
8.1 HIPOTEZA 1.....	24
8.2 HIPOTEZA 2.....	24
9. VIRI IN LITERATURA.....	26
9.1 SPLETNI VIRI.....	26
9.2 LITERATURA.....	26
10 PRILOGE.....	28

II KAZALO SLIK

Slika 1: Logotip za Besnico, kot turistično destinacijo	4
Slika 2: Zemljevid učne poti Rovnik	4
Slika 3: Slap Šum, lasten vir	5
Slika 4: Jakobova pot v Sloveniji	6
Slika 5: Lasten vir, slika z lastnikom gostilne Pr´Jazbec - Viktor Oblak in članom turističnega društva Besnica - Janez Fabijan.....	19
Slika 7: Lasten vir, alpake pri BošPacos	23
Slika 6: Lasten vir, vodenje v naravi ob slapu Šum.....	23

III KAZALO TABEL

Tabela 1: primer enodnevnega izleta oziroma vodenja po Besnici.....	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Tabela 2: primer tridnevnega izleta po Besnici (ob polni luni) ..	Napaka! Zaznamek ni definiran.
Tabela 3: primer športnega dneva.....	11

IV KAZALO GRAFOV

Graf 1: Lasten vir, prikaz starosti anketirancev.....	14
Graf 2: lasten vir, spolna struktura ankteriancev	14
Graf 3: lasten vir, pogostost obiska Besnice	15
Graf 4: lasten vir, razlog za obisk Besnice	15
Graf 5: lasten vir, prepoznavnost slapa Šum.....	16
Graf 6: lasten vir, potencial za razvoj turizma v Besnici	16
Graf 7: lasten vir, prepoznavnost Kostanjevega piknika	17

IV KAZALO PRILOG

Priloga 1: Anketa	28
Priloga 2: Zgibanka učne poti, Rovnik - slap Šum	28
Priloga 3: Zgibanka 1. stran.....	28
Priloga 4: Zgibanka 2. stran.....	29

Povzetek

Besnica je vas, ki leži v prelepi Gorenjski, v občini Kranj. Ime je pridobila po potoku Besnica, ki ob močnem neurju besni in dere bregove. Besnica ima velik potencial za razvoj turizma, zato sta bila naša glavna zastavljena cilja poiskati različne načine za razvoj turizma in kraj približati širši množici. Glavno vprašanje je bilo, ali lahko turist v Besnici preživi več kot en dan. Zato smo pripravile večdnevni paket turistične ponudbe v Besnici. V paketu smo vključile različne aktivnosti, ki potekajo v naravi na svežem zraku. V okviru strokovnega predmeta vodenje v naravi, pod mentorstvom prof. Mojce Logar, smo izvedle in organizirale vodenje po Besnici za skupino srednješolcev.

Ključne besede: potok Besnica, slap Šum, razvoj turizma, naravne znamenitosti

Abstract

Besnica is a village located in the beautiful Gorenjska region, in the municipality of Kranj. It got its name from the Besnica creek, which rages and tears the banks during a strong storm. Besnica has great potential for tourism development, so our main goals were to find different ways to develop tourism and bring the place closer to a wider crowd. The main question was whether it was possible to spend more than one day in the village. That's why we've prepared a multi-day package. We have included in the package all possible activities that take place exclusively in nature in the fresh air. Within the framework of the professional course of management in nature, under the mentorship of prof. Mojca Logar, we carried out and organized guided tours around Besnica.

Key words: Besnica creek, waterfall Šum develop tourism in nature

1 UVOD

Kje se rodijo sanje?

Tam kjer gnezdijo želje.

Na brezpotjih časa z njimi,

v smeh topijo se solze.

Nekdo je umiril polja,

in vasi oblekel v mrz.

Jamnik je razgalil prsi,

Bogu v ponos, nam v okras.

Jamniški zvon,

Odmeva njegov bron.

Ko sneg oblači ceste

in smreke v neveste,

kot ženin,

jim zapoje v poklon.

Jamniški zvon.

Za rešetkami nesmisla,

je zaprto mnogo sanj.

In samote roka,

trga nam,

fino tkanje, naših ran.

(Andrej Šifrer – Jamniški zvon)

Zgodovinski spomin na Besnico seže v leto 1002, ko je bila tam še Šmartinska pražupnija. Besnica je dolga 4 kilometre, deli pa se na Zgornjo Besnico ter Spodnjo Besnico. V krajevno skupnost spadata še naselji Rakovica ter Zabukovje. Cerkev ter nekaj kmetij se prvič omenja v letu 1291 v urbarju nekdanjega Loškega gospostva.

Besnica je dobila ime po največjem potoku Besnica, ki ob močnih nalivih hitro raste in prestopi svoje bregove. Domačini radi rečejo, da besni.

2 TEORETIČNI UVOD

Zgodovinski spomin Besnice seže v leto 1002, ki je bila v lasti Šmartinske pražupnije. Vas na Gorenjskem se nahaja v Mestni občini Kranj in se deli na Zgornjo in Spodnjo Besnico. Dolina Besnice je dolga 4 km. V krajevno skupnost Besnica spadata še naselji Rakovica in Zabukovje. Vas obdajajo številni vrhovi, nekateri so zelo znani – Šmarjetna gora, Sveti Jošt, Rovnik, Jamnik ...

(Povzeto po filmu: Besniška dolina iz zraka

<https://www.youtube.com/watch?v=NV4ZVNT7gTQ&t=558s>, pridobljeno 15. 2. 2024)

2.1. SPODNJA BESNICA

Pešnica je največji in najbolj strnjen zaselek v Besnici, ki leži na terasi nad kanjonom reke Save. V Spodnji Besnici se nahaja tudi rekreacijski center Vogu.

(Povzeto po filmu: Besniška dolina iz zraka,

<https://www.youtube.com/watch?v=NV4ZVNT7gTQ&t=558s>, pridobljeno 15. 2. 2024)

2.2. ZGORNJA BESNICA

V Čepuljah stoji mogočna zgradba združni dom, v katerem je danes gostilna Pr'Jazbcu, ki je do pred kratkim imela tudi prenočišča. Nad Čepuljami so v hrib postavljene hiše, strnjene v zaselek Dvor. Zaselek na vznožju hriba Rovnik se imenuje Podrovnik, kjer so bile po zgodovinskih podatkih prve naselitve v Zgornji Besnici. Nad vzpetino Pungart, kjer je bila pred pol stoletja 20-metrška skakalnica, je naseljelje Brsc. Prva mogočna stavba ob cesti je Štihelova hiša, v kateri je bila v začetku prejšnjega stoletja vaška gostilna. Še danes je v njej lepo ohranjena črna kuhinja. Rakovica je vas z 90 prebivalci, njena nadmorska višina pa je 333 m. Pred leti je bila tam železniška postaja Sveti Jošt, ki je bila v 60. letih prejšnjega stoletja ukinjena. Postajo so veliko uporabljali romarji, ki so romali do Svetega Jošta. Vas leži na pobočju Svetega Jošta nad Kranjem na nadmorski višini 553 m. Čez vas, kjer je 80 prebivalcev, vodijo pešpoti do Sv. Jošta nad Kranjem. Sveti Jošt nad Kranjem je vzpetina in naselje v občini Kranj ter priljubljena izletniška točka pohodnikov. Na vrhu hriba se nahaja cerkev Svetega Jošta, ki je zgrajena v

Repnik Pia, Adamek Tina, Slatnar Eva, Potočnik Novak Jerneja, Učna pot po Besniškem krasu. Raziskovalna naloga. Biotehniški center Naklo – srednja šola, 2024.

baročnem slogu. V Zgornji Besnici je v Videmcah poleg zobne ordinacije ter osnovne šole športni center.

(Povzeto po filmu: Besniška dolina iz zraka, <https://www.youtube.com/watch?v=NV4ZVNT7gTQ&t=558s>, pridobljeno 15. 2. 2024)

2.3. BESNIŠKE VOŠČENKE

Besniške voščenske so zaščitni znak Besnice. Sorta jabolok je zaradi odpornosti in zlato-rumenih sadežev uveljavljena tudi drugje po Sloveniji. Plod je okrogle oblike, zlato-rumen in zelo sočen. Obirajo jih v mesecu oktobru, sadež pa se uporablja od januarja do poletja, če je pravilno skladiščen. V letih 2018 in 2019 je krajevna skupnost Besnica omogočila zasaditev okoli 200 novih besniških voščenk. V letu 2021 pa je bil zasajen drevored besniških voščenk ob osnovni šoli.

(Povzeto po filmu: Besniška dolina iz zraka.)

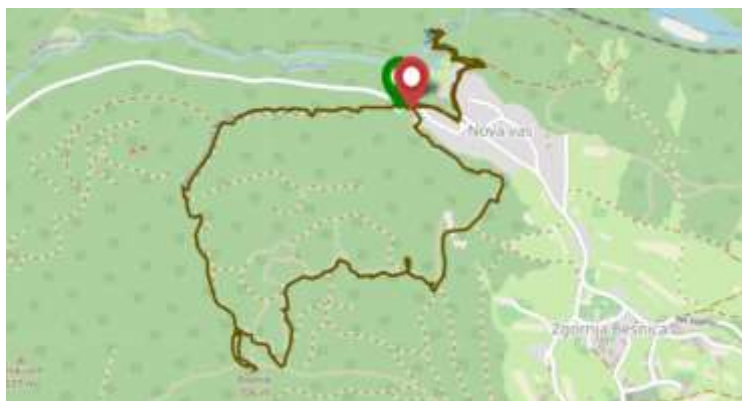

Slika 1: Logotip za Besnico kot turistično destinacijo (Živa Slavec)

2.4. VRH ROVNIK

Hrib Rovnik je kraški osamelec z nadmorsko višino 706 m. Vrh Rovnika je med domačini in drugimi pohodniki že vrsto let zelo priljubljena točka. Na vrhu najdemo vpisno knjigo in zvonček želja. Najdemo tudi nekaj redkih fosilov in mineralov. Glavna kamnina Rovnika je apnenec, zato je pobočje polno vrtač, raznih kotlin, lukenj in podzemnih jam.

(Povzeto po učnih tablah na učni poti Rovnik.)

Slika 2: Zemljevid učne poti Rovnik (<https://www.bubi.si/hribi/ucna-pot-besnica-rovnik-slap-sum>)

2.5. KOPARJENJE

V Besniški dolini so se predniki v prejšnjih stoletjih preživljali s poljedelstvom, živinorejo, izdelovanjem platna, čebelarstvom in trgovanjem z lesom. Te primarne

dejavnosti so narekovale še druge storitve, kot so: žage, mlini, kovačije, kolarstvo itd. V bližini fužin v Železnikih in Kropi se je razvilo kovaštvo ter težko spravilo lesa (predvsem iz višjih predelov gozdov). Prav to je narekovalo razvoj oglarjenja. Včasih je bilo v besniških gozdovih veliko oglarjev, le majhna pozornost pri sprehodu skozi gozd nam še danes odkrije opuščena kopišča. Kopišče je raven okrogel prostor v premeru 15 m in pokrit s črno zemljo. Tradicijo oglarjenja danes nadaljujejo Mlinarjevi iz Spodnje Besnice, Mohorjevi in Bravharjevi iz Jamnika.

(Povzeto po filmu: Besniška dolina iz zraka)

2.6. SLAP ŠUM

Slap Šum se nahaja na potoku Nemiljščica, ki je največji potočni slap v Sloveniji. Gre za drseči slap, ki pada preko rdečkasto sivih apnenčastih skladov v globino 25 m. Ta skriti dragulj je umeščen v kotanjo, ki spominja na visok vrč. Fascinantno je, kako vodnati potok oblikuje slap: najprej padeta v zgornji tolmun dva curka, ki se nato združita in padeta v srednji tolmun. Iz tretjega najglobljega padca se voda nato požene v enem samem curku, kar ustvari osupljiv slap. Potok Nemiljščica se izliva v reko Savo, na svoji poti pa ustvarja tudi številne brzice in tolmane. Slap s tolmini ter pregrade so nastali zaradi različno odpornih kamnin, na eni strani skalnatih zelo odpornih apnencev, na drugi strani pa ploščatih apnencev z vmesenimi lapornatimi, glinenimi in tufskimi vložki.

(Povzeto po turističnih tablah ob slapu.)

Slika 3: Slap Šum Vir: lasten

2.7 JAKOBOVA POT

Besnica je del Jakobove poti po Sloveniji. Čez Besnico vodi kolesarska Jakobova pot in pešpot. Kolesarska pot pride iz Stražišča in vodi po dolini Besnice. Nato se usmeri čez Rovte v Podnart (Štefanič, 2010) Pešpot v besniško dolino vstopi preko Planice nad Kranjem in gre čez Sveti Jošt po besniških gozdovih mimo cerkve v Zg. Besnici in naprej v Podnart (Rigler, 2010). Trenutno pešpot ni dobro urejena in ljudje zaidejo s poti. Besniški župnik je odprl cerkev in nudi spanje v župnišču, da se pohodniki lahko tam odpočijejo. (Povzeto po intervju z članom turističnega društva Janezom Fabijanom.)

Slika 4: Jakobova pot v Sloveniji
(https://www.google.com/search?sca_esv)

7.8 ALPAKE

Alpaka je udomačena vrsta južnoameriške kamele. Podobna je majhni lami. Živijo v čredah, ki se skozi celo leto pasejo v andskem visokogorju na nadmorskih višinah med 3500 in 5000 m na območjih Čila, Bolivije, Ekvadorja in Peruja.

Alpake so občutno manjše od lam in jih za razliko ljudje ne uporabljajo kot tovarne živali. Cenjena je predvsem njihova volna. (<https://alpakanatur.com/o-alpakah/>, pridobljeno 20. 3. 2024)

BOŠ PACOS

Klemen je podedoval kmetijo, hotel je imeti krave, nato je partnerica Tjaša predlagala, da bi za zraven imela še alpake. V Sloveniji jih ni bilo mogoče dobiti, zato sta poiskala kmetijo v Avstriji, kjer so jih prodajali. Ampak bili so zelo zahtevni – niso jih prodajali vsakomur. Pogoja sta bila, da najprej pogledajo zeleno lokacijo in travnike za vzrejo in da morata vzeti vsaj dve. Tjaša je po izobrazbi vzgojiteljica. Zavedala se je, da so alpake zelo terapevtske, in je razmišljala, da bi pripravila ogleda in sprehode z alpakami za otroke s posebnimi potrebami, za vrtce in šole – v Avstriji so ji zato prodali omenjene živali. V bližnjem gozdu sta uredila lopo in ogrado, da se alpake lahko prosto gibljejo. V prihodnosti načrtujeta organizacijo poldnevni obiskov ranča alpak, ki bi ga ponudila šolam in drugim organiziranim skupinam, kot naravoslovni dan, ekskurzijo. Obisk je primeren za skupine. Z živalmi pa se lahko ukvarjamo tudi individualno. V tem primeru bi to lahko poimenovali kot nega živali, z živalmi do boljše koncentracije, dobrega počutja. Izraz terapija je uporaben tedaj, ko ima lastnik za izvajanje potrebne licence in dovoljenja. (Razgovor z lastnikoma omenjenega podjetja.)

3 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA IN HIPOTEZE

Cilj naše projektne naloge je bil, poiskati kraj, ki med ljudmi ni tako poznan in ima velik potencial za razvoj turizma, ki temelji na trajnostni usmeritvi. Menimo, da je Besniška dolina skriti zaklad Kranja, ki nam omogoča večdnevne izlete in povezovanje z naravo ter spoznavanje okolice in drugih naravnih vrednot. Besnica ima veliko zanimivih, poučnih in lepih točk, kot so učna pot Rovnik, Jamnik, Mohor, Sv. Jošt, ribogojnico in njihovo značilno sorto jabolk besniška voščenska, ki je zaščitni znak Besnice. S projektno nalogo smo poskušali najti načine, kako ljudem vseh starostnih skupin predstaviti in organizirati večdnevni izlet po Besnici. Naš cilj je bil, da same bolj spoznamo Besnico ter da jo približamo vsem ostalim starostnim skupinam, ki jim Besnica še ni poznana oziroma v njej ne vidijo potenciala.

3.1 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

Raziskovalna vprašanja smo si postavile že v začetku raziskovanja, ko smo vedele le to, kje se Besnica nahaja.

Naša raziskovalna vprašanja so:

1. Ali Kranjčani dovolj dobro poznajo Besnico?
2. Ali ima Besnica potencial za razvoj turizma?
3. Ali bi v Besnici lahko izvajali večdnevni turizem?

3.2 HIPOTEZE

1. Besnica je mladim precej nepoznana destinacija.
2. Na vsakem območju Slovenije lahko pripravimo zanimiv večdnevni turistični paket.

4 PROGRAM ZA TURISTE

Primer enodnevnega izleta oziroma vodenja po Besnici (dostop z rednim avtobusom)

Namenjen je zmernim rekreativcem, ljubiteljem narave in pohodništva.

Tabela 1: Primer enodnevnega izleta oziroma vodenja po Besnici

8.20–8.40	Odhod z avtobusom iz Kranja
8.45–11.40	Učna pot Rovnik/ Slap Šum
11.55–11.57	Avtobus iz Nove vasi do Zg. Besnice
11.57–13.45	Ogled Zg. Besnice in obisk alpak
13.45–14.00	Sprehod do gostilne Pr Jazbcu
14.00–15.00	Kosilo Pr Jazbcu
15.10	Odhod z avtobusom v Kranj

Vir: Lastno načrtovanje izleta

Primer tridnevnega izleta po Besnici ob polni luni (lasten prevoz)

Namenjen je odraslim, ljubiteljem rekreacije in sprehodov v naravi, avanturistom, ki jim je všeč opazovanje polne lune in nočnega neba – zvezd in so morda pripravljeni preživeti noč pod zvezdami v šotoru ali kar tako pod milim nebom.

Tabela 2: Primer tridnevnega izleta po Besnici (ob polni luni)

Prvi dan:

14.00	Prihod na Šmarjetno goro v hotel Bellevue in namestitev
15.00	Kosilo Pr Jazbcu
15.30	Učna pot Rovnik/Slap Šum in ogled ostankov rimskih toplic
18.00	Odbojka v rekreacijskem centru VOGU in večerja
20.00	Odhod nazaj na Šmarjetno goro

Drugi dan :

7.00	Zajtrk v hotelu
8.00	Odhod iz hotela
8.30	Ogled Zg. Besnice in obisk alpak
10.30	Kolesarjenje po Jakobovi poti
12.00	Ogled Sp. Besnice nad kanjonom reke Save, potoka Nemiljščica in okolice
14.00	Kosilo v gostilni Na Razpokah
15.00	Pohod na Mohor
16.30	Prosti čas na Mohorju
17.30	Odhod nazaj, vožnja do Jamnika
19.20	Prihod na Jamnik, ogled polne lune in spanje v šotoru

Tretji dan:

7.00	Zajtrk (tega morajo imeti s seboj)
8.00	Odhod z Jamnika
9.30	Odmor oziroma prosti čas Na Razpokah
10.30	Odhod proti Rakovici ali Stražišču
11.30	Pohod na Sv. Jošta
13.00	Prihod na Sv. Jošta
13.20	Malica na Sv. Joštu
14.00	Odhod nazaj proti izhodišču
15.00	Odhod domov

Vir: Lastno načrtovanje izleta

Primer športnega dneva

Ciljna skupina so učenci v osnovni in srednji šoli.

Tabela 3: Načrtovanje športnega dneva

8.20	Zbor v Rakovici ali v Spodnji Besnici (avtobusna postaja) in pohod na Jošt. Pohodniški smeri iz Rakovice in Spodnje Besnice sta mnogo manj obljudeni in poznani med pohodniki.
10.00	Predviden prihod na Sv. Jošta
11.30	Odhod nazaj do izhodišča
12.30	Zbor na izhodišču, odhod domov

Tabela 3: Primer športnega dneva

4.1 CILJNE SKUPINE

Športni dan je namenjen šolarjem – osnovnošolcem in srednješolcem. Pohod na Jošt ni prenaporen in ga lahko opravi vsak, ki obiskuje pouk športne vzgoje.

Tridnevni paket je namenjen družinam in posameznikom, ki jim je všeč avanturizem, pohodništvo, rekreacija v športnem centru – igre z žogo, masaža, fitnes. Namenjen je tistim, ki radi opazujejo zvezde in polno luno. Obisk Jamnika ob polni luni je izjemno doživetje za tovrstne ljubitelje. Je tudi "fotoshuting" točka, saj je ta motiv pogosto upodobljen na reprezentativnih predstavitev Slovenije. Spanje v šotoru je trenutno ilegalno ("na divje"), namenjeno zgolj velikim avanturistom, saj tam še ni primerno urejenega prostora za šotorjenje (računamo, da bodo pospravili za seboj vse smeti in drugo navlako).

Program bomo prilagodile tudi določenim željam in potrebam posameznika ali skupine.

5 FINANČNI NAČRT

Primer eno dnevnega izleta:

Avtobus	3 €
Ogled alpak – 4-urno doživetje z alpakami	12 € na osebo
Kosilo Pr Jazbcu	15–20 € na osebo

Primer tri dnevnega izleta:

Nastanitev oziroma nočitev z zajtrkom	84 €
Kosilo Pr Jazbcu	15–20 € na osebo
Rekreacijski center VOGU + večerja	28 € na uro (odbojka) + 5–10€ na osebo
Alpake	12 € na osebo
Kosilo Na Razpokah	15–20 € na osebo
Malica na Sv. Joštu	5–10 € na osebo

Primer športnega dneva:

Avtobus	1 €
Pijača ali malica na Sv. Joštu	5–10 € na osebo

Vse cene smo povzele po uradni cenikih Hotela Bellevue na Šmarjetni gori, v gostilni Pr Jazbcu, Na Razpokah, Rekreacijski center Vogu, Poš Pacos – center aplak.

6 METODE DELA

6.1 OPIS VZORCA RAZISKAVE

Za raziskovanje smo uporabile metodo anketiranja, metodo intervjuva ter eksperiment. Anketo je izpolnilo 146 ljudi. Pri intervjuju pa smo se najprej pogovorile z lastnikom gostilne Pr'Jazbcu, nato pa še s članom turističnega društva Janezom Fabijanom. Eksperiment smo izvedle v obliki izleta za sošolce. Izlet smo izvedli pri pouku, in sicer pri predmetu vodenje v naravi. Udeležilo se ga je 15 dijakov četrtega letnika programa naravovarstveni tehnik.

6.2 OPIS MERSKEGA INSTRUMENTA

Metodo anketiranja smo izvedle s spletno anketo, ki je obsegala osem vprašanj. Ta vprašanja so preverjala prepoznavnost, asociacije ter splošno znanje, ki ga imajo anketiranci o Besnici na Gorenjskem. Vprašale smo tudi, ali ima Besnica potencial za razvoj večdnevnega turizma.

Metoda intervjuja obsega intervju z lastnikom ene od dveh gostiln v Besnici – gostilne Pr'Jazbcu. Pri lastniku smo se pozanimale, ali imajo prenočišča in kaj vse ponujajo. Pozanimale smo se tudi, ali se jim zdi, da je v Besnici turizem dovolj razvit. Nato smo opravile še intervju s članom turističnega društva Janezom Fabijanom. Poleg Janeza Fabijana se nam je pridružila predsednica turističnega društva Živa Slavec.

Metoda eksperimenta je bila izvedena v obliki vodenega izleta. Izlet je trajal štiri ure. Odzivi sošolcev so bili zelo pozitivni, zato v našo idejo verjamemo veliko bolj kot prej.

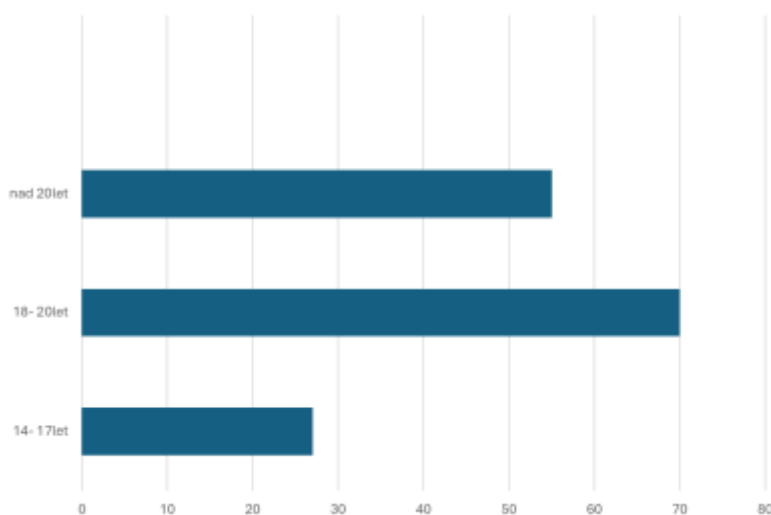
7 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

7.1 REZULTATI ANKETE

(Originalna anketa je dodana v prilogi)

Anketo smo objavile na spletni strani 1ka.si. Naš cilj je bil ugotoviti, koliko ljudi vedo o Besnici in ali mislijo, da ima Besnica potencial za razvoj turizma.

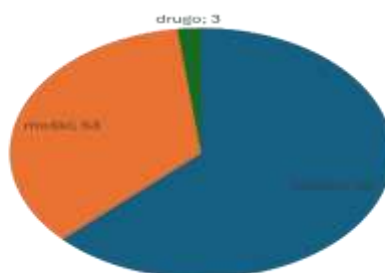
1. Graf 1: Starost anketirancev

Vir: Lastni podatki

Največ anketirancev je starih od 18 do 20 let. To smo pričakovali, predvidevamo pa, da so to naši vrstniki oziroma dijaki zaključnih letnikov. Najmanj anketirancev je starih od 14 do 17 let.

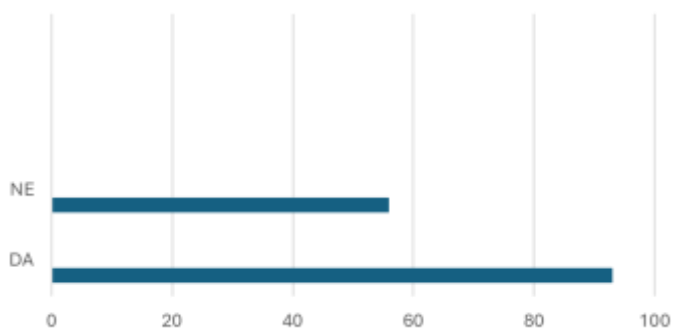
2. Graf 2: Spolna struktura anketirancev

Vir: Lastni podatki

70 odstotkov anketirancev je bilo ženskega spola, drugi (30 %) so bili moški.

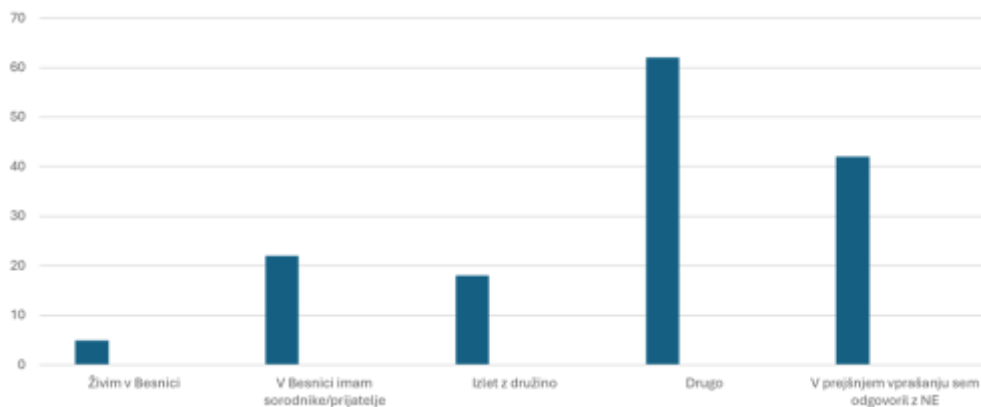
3. Graf 3: Pogostost obiska Besnice – ali ste že kdaj obiskali Besnico?

Vir: Lastni podatki

Več kot 80 anketirancev je že bilo v Besnici. Odgovor nas je presenetil, saj nismo pričakovali, da je toliko vprašanih že bilo kdaj v Besnici.

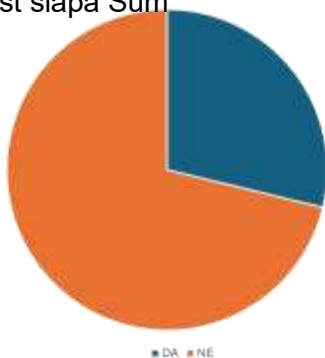
4. Graf 4: Razlog za obisk Besnice

Vir: Lastni podatki

Največ vprašanih, ki so že bili v Besnici, ima druge razloge za obisk, kot so bili naštet.

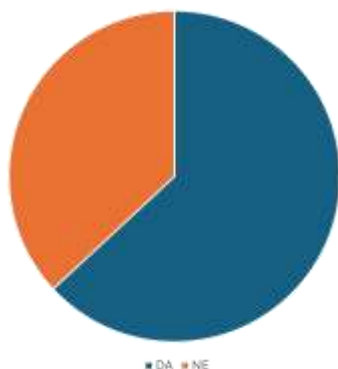
5. Graf 5: Prepoznavnost slapa Šum

Vir: Lastni podatki

Odgovor nas je presenetil. Večina anketirancev sploh ne ve, da slap Šum obstaja, kljub temu da je to 25 m visok slap, ki velja za največji potočni slap v Sloveniji.

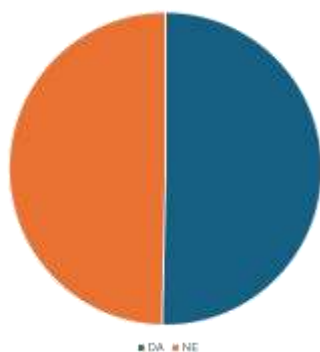
6. Graf 6: Potencial za razvoj turizma v Besnici – ali menite, da ima Besnica kašen potencial za razvoj turizma?

Vir: Lastni podatki

Večina vprašanih misli, da ima Besnica potencial za razvoj turizma.

7. Graf 7: Ali ste še slišali za Kostanjev piknik v Besnici?

Vir: lastni podatki

Predvidevali smo, da je Kostanjev piknik bolj poznana prireditev, zlasti med mladimi. Izkazalo se je, da skoraj polovica anketiranih ne pozna Kostanjevega piknika niti ga niso obiskali.

8. Graf 8: Napišite asociacijo na besedo BESNICA.

Naravne znamenitosti / vrednote: gozd, brusnice, potok ali hudournik, pokrajina, lepa narava, Jošt, mir, route, Gorenjska, dolga in lepa vas, Jamnik, gobe, slap, najlepši del Kranja, breskev, narava

Opravki: odbojka, skvoš, izlet z osnovno šolo, zobozdravnik, moto zbor, kostanjev piknik, center Vogu, skakalnica, kmetije, nabiranje kostanja in gob, gasilci, sorodniki

Največ vprašanih je bilo mladih, zato so njihove asociacije na Besnico smešne, lahko tudi neprimerne, ker ne poznajo destinacije. Vseeno smo s tem vprašanjem ugotovili, kako si ljudje ta kraj predstavljajo. Veliko jih je omenilo, da je tam lepa narava, kjer nabirajo gobe, kostanj, borovnice ipd.

7.2 INTERVJU

7.2.1 Intervju z lastnikom gostilne Pr'Jazbec

Intervju smo opravile z lastnikom gostilne Pr'Jazbc. Je ena od dveh gostiln, ki nudita predvsem domačo hrano. Intervjuvale smo lastnika in kuharja Viktorja Oblaka. Razpravljali smo o gostih, ponudbi hrane, Besnici, turizmu itd.

1. Kaj nudi vaša gostilna, ali je po čem posebej znana?

Ponujamo hrano, zelo popularne so malice, ki smo jih v času korone tudi razvažali po domovih. Naša kuhinja je predvsem znana po domači hrani in pripravi le-te v krušni peči. Zelo popularna je postrv. Nudimo tudi hrano izpod peke.

Organiziramo tudi kosila in večerje za večje skupine, ki se za svoj obisk naročijo vnaprej.

2. Ali nad gostilno še obratuje hostel? Kakšni gosti so prihajali in od kod?

Hostel ne obratuje več, saj sta se lastnika zamenjala. Ko je hostel še obratoval, je bilo kar zasedeno. Veliko je bilo tujcev, motoristov in kolesarjev.

3. Ali imate kakšne načrte za prihodnost in širjenje gostilne.

Ne, nimam, saj grem kmalu v pokoj.

4. Ali ste kdaj zaprosili za kakšna evropska sredstva za razvoj turizma/gostinstva?

Ne, nisem. Tega ne znam, niti nimam ambicij.

5. Katere znamenitosti si gostje po navadi ogledajo v Besnici?

Ker je veliko pohodnikov, pogosto obišejo bližnje hribe, kot so Sv. Jošt, Šmarjetna gora, Jamnik, Mohor. Zelo popularen pa je tudi slap Šum ter rekreacijski park Vogu.

6. Ali se vam zdi, da je v Besnici dovolj razvit turizem?

Ne, turizem ni dovolj razvit. Ima še mnogo potencialov, ki niso razviti in čakajo na ljudi, ki bi v tem videli svojo poslovno oz. življenjsko priložnost. Jaz osebno bi nekje postavil prostor za avtodome in sanitarije. V Besnici nikjer več ni možno prenočiti,

Slika 5: Lasten vir, slika z lastnikom gostilne Pr´ Jazbec - Viktor Oblak in članom turističnega društva Besnica - Janez Fabijan

potrebno bi bilo postaviti tudi kakšen kamp (glamping) ter gostišča s prenočišči.

7.2.2 Intervju s članom turističnega društva Janezom Fabijanom ter predsednico Živo Slavec

Intervju smo opravile tudi s članom turističnega društva, Janezom Fabijanom. Intervju smo opravljale v nam že poznani gostilni Pr´ Jazbec. Intervjuju se je pridružila tudi predsednica turističnega društva Živa Slavec. Intervju je trajal dobro uro in pol. Izvedele smo veliko stvari o lokalnem prebivalstvu, njihovem mnenju in zanimanju za turizem v Besnici. Izvedele smo tudi, da je Janez Fabijan včasih opravljal oziroma vodil harmonikarski orkester na našem Biotehniškem centru v Naklem.

1. Kako mladi danes gledajo na razvoj Besnice? Ali prepoznajo potenciale za razvoj turizma?

Danes se v Besnico priseljuje veliko ljudi, vendar žal tako domačini kot tujci niso zainteresirani za razvoj turizma. To je zelo žalostno, saj ima Besnica veliko naravnih vrednot, kot so Slap Šum, rimske toplice, kraški pojavi in hribi z lepimi razgledi. Na žalost pa domačini danes ne prispevajo več k urejenosti teh potencialno turističnih točk. V preteklosti smo se vsi prostovoljno podpirali in si pomagali. Družba se spreminja, več je individualizma. Ljudje imajo službe, ko pridejo domov, imajo radi mir, ne čutijo potrebe po druženju, da bi nekaj prispevali k razvoju kraja.

2. Besnica je torej zelo primerna za razvoj mirnega/izletniškega turizma. Ali je domačinom ta možnost razvoja všeč ali bi raje videli, da ostane vas mirna in neopazna, brez tujih obiskovalcev?

V naši regiji se soočamo s pomembnim problemom, saj prebivalci ne sodelujejo med seboj. Ni zanimanja za turizem in prav tako ni želje po privabljanju turistov v naš kraj. Verjetno je eden od razlogov za to tudi pomanjkanje pomoči s strani občine in krajevne skupnosti.

3. Obstaja ideja o mostu čez Savo, ali je to v načrtu? Ali idejo podpirate?

V preteklosti je obstajal brodar pod Pešnico v kanjonu, ki je prečkal Savo in vodil na Okroglo. Brod je vozil še v poznih 50. letih 20. stoletja. Že dolgo časa razmišljajo o postavitvi mostu ali brvi za kolesarje in pešce.

Podpiram idejo, saj bi lahko s tem pridobili več obiskovalcev, vendar je žalostno, da ni pločnika med Kranjem in Besnico, kar bi koristilo rekreativnim športnikom.

4. Kakšne so sedanje novice glede izgradnje nordijskega centra – ven je prišla megalomanska ideja, da bi pri Ribogojnici zgradili velik smučarski center. Kaj si vi mislite o tem?

Prebivalce Besnice je močno presenetila ideja o zaprtem smučišču, kar je bilo tudi zame šokantno. Skrbelo nas je, da bi projekt uničil obdelovalne površine in naravne bisere. Na srečo je bil projekt preklican, saj smo krajanje Besnice v manj kot enem tednu zbrali več kot 3000 podpisov proti njemu. Čeprav bi ta projekt prinesel veliko turistov, menim, da bi bil masovni turizem prevelika obremenitev za Besnico, saj bi to ogrozilo bogato naravo in biodiverzitetu gozdov na tem območju. Če govorimo o turizmu, pride v poštev izključno sonaravni, trajnostni turizem, preživetje v naravi, pohodništvo, kolesarjenje, jamarstvo, gobarjenje ...

5. Kakšne so izkušnje s tujci, turisti ? Kaj menijo o Besnici?

V Besnico je nedavno prispel mlad par iz Berlina, ki se je udeležil lončarske delavnice pod vodstvom Žive Slavec. Nabirali so glino v besniških gozdovih, jo analizirali in nato izdelali izdelke v delavnici. To doživetje se je paru globoko vtisnilo v spomin, saj sta povedala, da je bil to pravi odklop od hrupa in življenja v velikem mestu. Par je bil še posebej impresioniran nad naravo, zlasti nad gozdom, ki ga imamo v Besnici. Veliko Nizozemcev obišče Besnico in pravijo, da je pravi naravni biser. Na Nizozemskem pravijo, da nimajo več gozdov in da je prst tako degradirana, da je rodovitne le še okoli 5 cm prsti.

6. Besnica je podeželsko naselje znotraj mestne občine Kranj. Ali menite, da ima občina posluh za potrebe in razvoj podeželja ali pretežno razvijajo mesto?

Z Mestno občino Kranj se trudimo uskladiti interese, vendar doslej nismo bili uspešni pri pridobivanju finančnih sredstev in subvencij za kmete ter razvoj turizma. Pred kratkim so se kandidati iz Besnice zanimali za izobraževanje za vodnike. Bili so obveščeni, da je izobraževanje plačljivo in velja le za mestno jedro Kranja, kar omejuje pridobitev licenc za vodenje na podeželju.

7.2.3 ZAKLJUČEK INTERVJUJA

Zaključna ugotovitev intervjuja razkriva kompleksen odnos med prebivalci Besnice in možnostmi razvoja turizma ter infrastrukturnimi projekti. Kljub naravnim lepotam in potencialu za turizem se zdi, da lokalna skupnost ni enotna glede želje po privabljanju turistov. Medtem ko nekateri prebivalci vidijo v turizmu priložnost za razvoj in ohranjanje kraja, se drugi bojijo, da bi množični turizem ogrozil naravne vrednote in kakovost življenja. Pomembno je tudi poudariti pomanjkanje podpore s strani občine in omejitve glede izobraževanja za vodnike, ki omejujejo možnosti razvoja turizma na podeželju.

Predsednica Živa Slavec nam je predstavila idejo o možnem vodenju po Besniški dolini v spremstvu turističnih vodnikov, za kar so zaprosili na Mestni občini Kranj. Trenutno niso dobili podpore, morda pa jim v prihodnosti uspe.

Skozi intervju se odraža kompleksnost izzivov, s katerimi se sooča Besnica v svojem prizadevanju za ohranjanje identitete in naravne dediščine ob hkratnem upoštevanju potreb po razvoju turizma.

7.3 EKSPERIMENT

30. januarja 2024 smo izvedle dopoldanski izlet v okviru predmeta vodenje v naravi, ki smo ga vključile tudi v našo raziskovalno nalogo. Izlet je trajal štiri ure. Predstavile smo učno pot Rovnik in alpake pri domačinu, s katerim smo se predhodno dogovorile za obisk. Med vodenjem smo se predvsem osredotočile na drevesne vrste, ki imajo naravno vrednost, ter na kraške pojave, kot je Bidovčeva jama, saj smo vodile skupino, ki se izobražuje za poklic naravovarstvenega tehnika. Sošolce je presenetila avtobusna povezava iz Kranja do Besnice. Avtobusi praktično vozijo na eno uro, kar je bilo zelo priročno za naše vodenje. Naši sošolci so bili navdušeni nad lepim razgledom z Rovnika, ki zaobjame celotno Košuto in druge vrhove v Karavankah. Pot je opremljena z opisi drevesnih vrst, ki so raznolike. V Bidovčevi jami prebiva jamski hrošček (*Anophtalmus Besnicus spec. Nova*), ki je značilen le za to jamo in nosi ime po Besnici. (<https://www.kroddoma.si/narisi-najbolj-zvestnega-prebivalca-bidovceve-luknje>, pridobljeno 15. 2. 2024)

Slika 6: Vodenje v naravi ob slapu Šum Vir: Lasten

Slika 7: Alpake pri BošPacos Vir: Lasten

8 SKLEP

8.1 HIPOTEZA 1

Besnica je mladim precej nepoznana destinacija.

Na podlagi ankete lahko vidimo, da je Besnica mladim v večini poznana. Ugotovili smo, da anketiranci v Besnici nimajo veliko sorodnikov in ne hodijo tja na izlete z družino. Večina vprašanih pozna in se mogoče tudi udeležuje prireditve v mesecu oktobru, to je Kostanjevega piknika. Tudi po asociacijah na vas Besnica se vidi, da mladi vedo, kaj se nahaja v Besnici in kaj je zanjo značilno. Zato lahko prvo hipotezo **ovržemo**.

8.2 HIPOTEZA 2

Na vsakem območju Slovenije lahko pripravimo zanimiv večdnevni turistični paket.

Iz šestega vprašanja v naši anketi lahko razberemo, da se velika večina anketirancev strinja, da ima Besnica potencial za razvoj turizma. Iz intervjuva s predsednico turističnega društva ter člana le-tega smo izvedeli, da si v Besnici ne želijo masovnega turizma, pač pa sonaravnega in trajnostnega, usmerjenega v občudovanje narave in okolice. Turistično društvo noče delati vse na pol, mladi danes ne delajo več vsega in izključno prostovoljno. Mestna občina Kranj ima za razvoj podeželja precej manjši interes kot za trženje starega mestnega jedra. Drugo hipotezo lahko **potrdimo**, saj smo dobile potrditev predsednice Žive Slavec o nameri izobraževanja turističnih vodnikov po Besnici. Poldnevno vodenje po Besnici smo za svoje sošolce izvedle avtorice naloge.

Ponudniki v kraju bi morali bolj sodelovati med seboj. Kljub naravnim lepotam in potencialu za turizem se zdi, da lokalna skupnost ni enotna glede želje po privabljanju turistov. Medtem ko se nekateri bojijo, da bi množični turizem ogrozil naravne vrednote ter kakovost življenja, drugi vidijo v turizmu priložnost za razvoj.

MOŽNOSTI RAZVOJA TURIZMA V BESNICI

KAMP ALI POČIVALIŠČE ZA AVTODOME – glede na to, da je vas prehodna tako proti Radovljici kot proti Železnikom in da je veliko kolesarjev in motoristov, bi bil kamp relativno hitro rešljiva ponudba. Še hitreje lahko uredijo počivališče za avtodome. Potrebno je urediti sanitarije, kuhinjo, morda nek skupen pokrit prostor. Avanturisti v takih območjih ljubijo manj ali malo udobja, največ jim pomeni neokrnjena narava, kar Besnica je.

VODENI OGLEDI PO BESNICI – na to so bili ali so še domačini pripravljene. Celo prijaviteli so se za izobraževanje za turistične vodnike, pa jih Mestna občina Kranj pri tem ni podprla. Možen je nekajurni voden ogled po Besnici (Učna pot Rovnik, slap Šum, besniške toplice, ogled Save, piknik v naravi, voden ogled Bidovčove jame z jamarji – morda nekajkrat na leto možnost vodenega ogleda in spoznavanje posebnega hrošča, ki tukaj živi ...).

REKA SAVA – od Podnarta do Okroglega teče Sava pod Besnico, Rakovico. Ta del Save je neokrnjeno lovišče za ribe, predvsem za sulca, ki velja za kralja naših rek. Prav tako je možno kopanje na Okroglem, to je v občini Naklo, nasproti Okroglega je Rakovica, kjer je prav tako možno kopanje.

Kajak ali kanu je prav tako možna oblika rekreacije v tem delu reke Save.

BRV – KOLESARSKI MOST ČEZ REKO SAVO – to je načrtovano že dlje časa. Pri tem bi morali sodelovati Mestna občina Kranj in Občina Naklo. V preteklosti je tukaj vozil brod od Okrogla do Pešnice (brodar je vozil ljudi čez Savo še v 60. letih 20. stoletja). Sem so hodili tudi romarji na Sv. Jošt. V Rakovici je bila železniška postaja, kjer je vlak ustavil.

9. VIRI IN LITERATURA

9.1 SPLETNI VIRI

- <https://www.youtube.com/watch?v=NV4ZVNT7gTQ&t=558s> (pridobljeno 15. 2. 2024)
- <https://www.besnica.net/> (pridobljeno 15. 2. 2024)
- <https://www.besnica.net/predstavitev-3/predstavitev-znamenitosti/> (pridobljeno 15. 2. 2024)
- <https://turisticna-zveza.si/turisticno-drustvo/turisticno-drustvo-besnica> (pridobljeno 25. 2. 2024)
- <https://www.kroddoma.si/narisi-najbolj-zvestnega-prebivalca-bidovceve-luknje> (pridobljeno 15. 2. 2024)
- https://www.geocaching.com/geocache/GC77YWH_besniska-voscenka-2-bidovceva-luknja (pridobljeno 9. 1. 2024)
- <https://the-slovenia.com/event/kostanov-piknik-besnica/> (pridobljeno 9. 1. 2024)
- <https://www.gorenjskiglas.si/article/20231004/C/231009934/1015/dan-odprtih-alpak> (pridobljeno 9. 1. 2024)
- facebook.com/p/BošPacos-100064588938320/ (pridobljeno 15. 2. 2024)
- <https://www.zupnija-besnica.net/o-zupniji/sv-tilen-v-zg-besnici-2/> (pridobljeno 15. 2. 2024)
- <https://alpakatur.com/o-alpakah/> (pridobljeno, 20.3.2024)

9.2 LITERATURA

- Markun, D. (1998). Besnica - dolina voščenk in harmonikarjev: predstavljamo KS v MOK. *Kranjčan*, 17(9), 10–12.
- Komovec, A. (1998). *Geografija severozahodnega obmestja Kranja - Spodnja in Zgornja Besnica: diplomska naloga*. [A. Komovec].
- *Lepote besniške doline: od Rakovice do Jamnika: srečno 2010* (str. 1 koledar (13 listov)). (prib. 2009). Kulturno društvo Jože Papler Besnica.

- Klinar, K. Luks, U. (2015) *Kako se pri vas reče – Hišna imena v krajevnih skupnostih Besnica, Jošt, Podblica*. Mestna občina Kranj
- Turistično društvo. (2014). *Pojdi z mano v Besnico: zbornik ob 60-letnici Turističnega društva Besnica* (str. 110). Turistično društvo.
- Hieng, P. (2018). *Nenavadni vodnik po nenavadni Sloveniji. Del 3, 100 svežih idej za izlete in potepanja* (1. natis, str. 376). Harlekin No. 1.
- Štefanič, H., & Štefanič, F. (2015). *Slovenska kolesarska Jakobova pot* (Dopolnjena 2. izd., str. 248). [samozal.] H. in F. Štefanič.
- Štefanič, H., & Štefanič, F. (2010). *Slovenska kolesarska Jakobova pot* (str. 100). samozal.

10 PRILOGE

Priloga 1: Anketa

1. Koliko ste stari?
2. Spol
3. Ali ste bili že v Besnici?
4. Če je bil vaš prejšnji odgovor DA, kaj je bil vzrok, da ste obiskali Besnico?
5. Ali poznate slap Šum?
6. Ali mislite, da ima Besnica potencial za razvoj turizma?
7. Ali ste že slišali za Kostanjev piknik v Besnici?
8. Asociacije na besedo Besnica.

Priloga 2: Zgibanka učne poti, Rovnik - slap Šum

– zgibanka 1. stran

12 TOPLOLJUBNI GOZD - Termofitni oz. toplojubni gozd porašča večinoma južna, strma pobočja na slabših tleh, sestavljajo pa ga drevesne vrste: to so črni gaber, mokovec, mali jesen in druge.

13 GOZDNE VLAKE - Hodite po gozdni vlaki. Pot imenujemo vlaka zaradi njenega namena: po njej se vleče pa tudi vozi les iz gozda.

14 KRAŠKI SVET IN NAJDIŠČA FOŠILOV - Rovnik je kraški osamelec, talna podlaga je apnenec. Najpogostejši kraški pojavi na tem območju so vrtače, jame in brezna. Na Rovniku in okolici lahko najdemo tudi minerale, predvsem kremenca in kalcite, razne školjke, morske ježke, zobe morskih psov. Znano je najstarejši fosilov iz obdobja oligocena (pred 34 milijoni let), ki ga je leta 1990 odkril Luka Pisovec.

15 BIDOVČEVA LUKNJA - Naravna vrednota - dolžina 21 metrov. V Bidovčevi luknji prebiva jamski trošček, ki ga je leta 1933 prvi opisal Egon Prešnar iz Trsta. Poimenoval ga je Anophtalmus Besnicus spec. Nova

16 PODSKOKARJEVA JAMA je dolga 8 metrov, odkrita leta 1927. Obe jami sta zavarovani kot jami državnega pomena. Na Rovniku in okolici je skritih še več podobnih jam in brezov – med bolj znanimi sta Jeralovo in Turkovo brezno.

17 HRAST GRADEN (*Quercus petraea*) je pogosta vrsta listavca v Sloveniji. Zraste od 20 do 40 m v višino. Gradnov les je izredno cenjen za izdelavo tramov, pohištva, parketa ter za izdelavo plovil in sodov.

18 VELIKI JESEN (*Fraxinus excelsior*) ima značilno pernatc razporejene liste in trd les, ki se pogosto uporablja za izdelovanje športnih pripomočkov in ročajev za oročja. Ker je zelo elastičen in plastičen, se iz njega dobro izdeluje furnir.

19 PRAVI KOSTANJ (*Castanea sativa*) zelo dobro poznajo vsi ljubitelji njegovih plodov. Slastni kostanji ali maroni so skriti v ježicah, na katerih se lahko tudi zbudemo.

20 RDEČI BOR (*Pinus sylvestris*) je visoko iglasto drevo, ki lahko dočaka starost tudi do 800 let.

21 MACESEN (*Larix decidua*) je posebej med iglavci, saj pozimi odvzame svoje iglice.

22 BUKOV DROGOVNJAK - Drogovnjak je razvojna faza gozda, ko je dreve staro med 35 in 60 let.

23 GORSKI JAVOR (*Acer pseudoplatanus*) lahko doseže starost 500 let. Lubje se pri starih drevesih intenzivno lušči in odpada v obliki velikih ploščatih krp.

24 DREVO V ŠTEVILKAH - Na primeru buke so na tabli v gozdu predstavljeni podatki o višini, premeru in volumnu drevesa.

25 SMEROKAZ - INFORMATIVNA TABLA SLAP ŠUM

26 INFORMATIVNA TABLA SLAP ŠUM

27 SLAP ŠUM

Učna pot Besnica
"Rovnik - slap Šum"

Izhodiščna točka: Zgornja Besnica.
Rovnik.
Končna točka: slap Šum
Dolžina poti: 3,4 km
Čas poti: 1,5 – 2 uri
Višinska razlika: 230 m
Zahtevnost: pot do slapu ni primerna za predšolske otroke
Tip: učna pot

Priloga 3: Zgibanka 1. stran

– zgibanka 2. stran

Priloga 4: Zgibanka 2. stran